

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2026/134>

Materiál v pripomienkovom konaní do 10.04.2026

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky ako iniciatívny návrh.

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Cieľom návrhu zákona je v nadväznosti na realizáciu Reformy integrácie a financovania dlhodobej sociálnej a zdravotnej starostlivosti upraviť právne vzťahy v oblasti financovania sociálnych služieb, a to najmä v reakcii na právnu úpravu účinnú od 31. decembra 2026 zavedenú zákonom č. 406/2025 Z. z. o príspevku na pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby a o zmene a doplnení niektorých zákonov a rozhodnutie Komisie (EÚ) 2025/2630 zo 16. decembra 2025 o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na štátnu pomoc vo forme náhrady za služby vo všeobecnom hospodárskom záujme.

V článku I sa navrhuje najmä:

- precizovanie právnej úpravy sociálnych služieb poskytovaných ako služby vo všeobecnom hospodárskom záujme, úprava pravidiel ich financovania, evidencie údajov v informačnom systéme sociálnych služieb a zúčtovania financovania, ako aj ustanovenie súvisiaceho mechanizmu výpočtu a vrátenia nadmernej náhrady,
- ustanovenie kompetencií Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky pri kontrole hospodárenia poskytovateľov sociálnych služieb vo všeobecnom hospodárskom záujme, pri rozhodovaní o vrátení nadmernej náhrady a pri ukladaní penále za nedodržanie povinnosti jej vrátenia v ustanovenej lehote,
- zavedenie finančného príspevku na stratu z nevymožiteľných pohľadávok,
- spresnenie okruhu subjektov, s ktorými ministerstvo uzatvára zmluvu o poskytovaní finančného príspevku na poskytovanie sociálnych služieb,
- precizovanie splnomocňujúceho ustanovenia na vydanie vykonávacieho právneho predpisu ministerstva, ktorým sa podrobnejšie upravia najmä oprávnené náklady, spôsob určenia primeraného zisku a spôsob výpočtu nadmernej náhrady.

V článkoch II až IV návrhu ide, v záujme úspešnej realizácie Reformy integrácie a financovania dlhodobej sociálnej a zdravotnej starostlivosti, o zmeny a doplnenia súvisiace so spresnením podmienok poskytovania príspevku na pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby na základe poznatkov z prípravy metodiky jeho aplikácie.

Návrh zákona má nadobudnúť účinnosť dňa 31. decembra 2026 okrem čl. II a III, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januára 2027.

Postoj RÚZ k materiálu

Návrh zákona sa predkladá s cieľom úpravy právnych vzťahov v oblasti financovania sociálnych služieb. RÚZ k návrhu zákona predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k čl. I, bod 2, ust. § 61a

Navrhujeme v § 61a ods. 4 vypustiť písm. b) a c).

Odôvodnenie:

Republiková únia zamestnávateľov je členom:

Automatický zánik záväzku poskytovať sociálnu službu vo všeobecnom hospodárskom záujme ako dôsledok nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o povinnosti vrátiť nadmernú náhradu, resp. uplynutia lehoty na vrátenie nadmernej náhrady predstavuje neprimeraný zásah, ktorý môže ohroziť kontinuitu poskytovania služby a finančnú stabilitu poskytovateľa, a tým aj prijímateľov sociálnych služieb.

2. Zásadná pripomienka k čl. I, bod 2, ust. § 61a

Navrhujeme vypustiť celé ustanovenie ods. 6. Ostatné ods. sa primerane prečísľujú.

Odôvodnenie:

Ide o legislatívno-technickú úpravu nadväzujúcu na predchádzajúcu pripomienku.

3. Zásadná pripomienka k čl. I, bod 2, ust. § 61a

Navrhujeme v ust. § 61a doplnenie nového ods. 12 v znení:

„Poskytovateľ sociálnej služby vo všeobecnom hospodárskom záujme je povinný celý kladný hospodársky výsledok dosiahnutý z tejto služby opätovne investovať do tejto služby na zabezpečenie jej poskytovania, rozvoja, investícií a zvyšovania kvality“.

Odôvodnenie:

Bez explicitnej úpravy povinnosti poskytovateľa sociálnej služby vo všeobecnom hospodárskom záujme reinvestovať celý kladný hospodársky výsledok do tejto služby existuje riziko odlevu verejných zdrojov mimo systém sociálnych služieb vo forme distribúcie zisku.

Princíp zákonnej povinnosti reinvestovať zisk nie je nový, upravuje sa napríklad v zákone 213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby.

Reinvestovanie zisku vo všetkých poskytovateľských subjektoch vrátane tých s inou právnou formou (napr. cirkevných organizácií v prípade charít), zabezpečí, že finančné prostriedky získané z poskytovania služby budú použité výlučne na rozvoj, investície a zvyšovanie kvality služby. Takáto povinnosť je zároveň podmienkou naplnenia princípu poskytovania služby „bez cieľa dosiahnuť zisk“ v zmysle zákona o sociálnych službách.

Vylúčenie kumulácie zdrojov z hospodárskych výsledkov pri poskytovaní sociálnej služby ako SVHZ by odrádzalo od investícií do služieb, nedovoľovalo by adekvátny rozvoj činností poskytovateľa a brzdilo zvyšovanie kvality služieb. Neprimerane by tak znevýhodňovalo neziskových poskytovateľov poskytujúcich SVHZ oproti komerčným subjektom, ktorí môžu do svojho rozvoja voľne investovať. Neumožnenie kumulácie zdrojov na investície pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb SVHZ by tiež predstavovalo nerovné zachádzanie a diskriminačný postup oproti tým verejným poskytovateľom sociálnych služieb, ktorí benefitujú z investícií hradenými priamo od zriaďovateľov, napr. obcí priamo z obecných rozpočtov a samosprávnych krajov z rozpočtov krajov. To by sa priečilo filozofii reformy financovania sociálnych služieb, ktorá si za cieľ dala verejných a neverejných poskytovateľov zrovnoprávniť.

4. Zásadná pripomienka k čl. I, bod 2, ust. § 61a

Navrhujeme v ust. § 61a doplnenie nového ods. 13 v znení:

„Kladný hospodársky zo sociálnej služby vo všeobecnom hospodárskom záujme, ktorý je opätovne investovaný do tejto služby sa nepovažuje za nadmernú náhradu“.

Odôvodnenie:

Ak je zisk povinne reinvestovaný do tej istej služby, nejde o ekonomický benefit poskytovateľa, ale o mechanizmus rozvoja služby z ktorého majú úžitok prijímatelia služieb. Bez tejto úpravy dochádza k penalizácii efektívne hospodáriacich poskytovateľov. Vyňatie prostriedkov reinvestovaných do SVHZ z konceptu nadmernej náhrady je v súlade s legislatívou EÚ o SVHZ (napr. rozhodnutie Komisie 2025/2630 dokonca úplne vyníma niektoré situácie aj z povinnosti ex post kontroly nadmernej náhrady z dôvodu, že prevádzkovateľ SVHZ má zo zákona povinnosť zisk reinvestovať).

5. Zásadná pripomienka k čl. I, bod 2, ust. § 61a

Navrhujeme v ust. § 61a doplnenie nového ods. 14 v znení:

„Celkové príjmy za sociálnu službu poskytovanú vo všeobecnom hospodárskom záujme tvoria všetky príjmy určené na financovanie tejto služby. Príjmy zo zdrojov, ktoré sa používajú na financovanie jednak poskytovania sociálnej služby ako SVHZ a jednak financovanie iných činností sa do celkových príjmov počítajú iba v tej časti, ktorá bola použitá na“

úhradu oprávnených nákladov za poskytovanie tejto sociálnej služby, alebo bolo použitie zdrojov na financovanie oprávnených nákladov účelovo viazané.“

Odôvodnenie:

Uvedeným sa explicitne ustanoví, že príjmami SVHZ na účely výpočtu nadmernej náhrady sú výlučne príjmy určené na financovanie tejto služby, nie ostatné príjmy, ktoré sú používané na financovanie iných činností. Charity získavajú prostriedky z rôznych zdrojov – napríklad z asignácie 2 % dane, darov či zbierok – ktoré často nie sú viazané výlučne na sociálne služby, ale aj na iné dobročinné aktivity ako napr. komunitnú podporu, pomoc rodinám, miestne farské projekty či zahraničnú pomoc. Zahnutie všetkých týchto príjmov do celkových príjmov SVHZ a teda do výpočtu nadmernej náhrady SVHZ by znamenalo nútený presun zdrojov z aktivít, ktoré priamo podporujú potreby ľudí mimo sociálnych služieb, do SVHZ, ktorá má v princípe byť financovaná z verejných zdrojov. Tým by sa mohla priamo oslabiť efektívnosť iných dobročinných činností charity. Preto je nevyhnutné jasne vymedziť, že do príjmov SVHZ sa započítavajú len prostriedky určené na financovanie sociálnej služby poskytovanej ako SVHZ, t.j príjmy určené na financovanie jej oprávnených nákladov.

6. Zásadná pripomienka k čl. I, bod 2, ust. § 61a

Navrhujeme v ust. § 61a doplnenie nového ods. 15 v znení:

„Za oprávnené náklady na poskytovanie sociálnej služby vo všeobecnom hospodárskom záujme sa považujú všetky preukázateľné náklady súvisiace s poskytovaním tejto služby vrátane režijných a investičných nákladov a nákladov do zvyšovania kvality služieb. Ak subjekt vykonáva aj iné činnosti, ktoré nepatria do rozsahu konkrétnej sociálnej služby vo všeobecnom hospodárskom záujme, potom sa do oprávnených nákladov zohľadnia jednak priame náklady vynaložené pri poskytovaní SVHZ a jednak príslušný podiel na nákladoch spoločných pre SVHZ a iné činnosti.“

Odôvodnenie:

Uvedeným sa explicitne definujú oprávnené náklady SVHZ ako všetky preukázateľné náklady súvisiace s poskytovaním tejto služby vrátane režijných a investičných nákladov a nákladov do zvyšovania kvality služieb. Taktiež navrhujeme explicitne zahrnúť príslušný podiel spoločných nákladov pre SVHZ a iné činnosti. Poskytovatelia ako sú diecézne charity často poskytujú viaceré formy a druhy sociálnych služieb v rámci jednej organizácie s jednou právnej subjektivitou, pričom centrálne pracoviská interne vykonávajú všetky kľúčové podporné funkcie – ekonomiku, právne služby, metodiku štandardov kvality, BOZP, vzdelávanie zamestnancov, supervíziu a ďalšie zákonné či podporne aktivity. Tieto režijné náklady (kde napr. patrí aj IT, účtovníctvo, personalistika, manažment kvality) sú nevyhnutné pre zabezpečenie efektívnej a kvalitnej služby. Ich nezahrnutie do oprávnených nákladov by systémovo podfinancovalo poskytovanie služieb a ohrozilo kontinuitu pomoci prijímateľom. To isté platí o investičných nákladoch, ktoré zlepšujú podmienky prijímateľov v sociálnych službách. Čo sa týka spoločných nákladov na SVHZ a na iné činnosti, je potrebné zakotviť princíp zohľadnenia príslušného podielu na spoločných nákladoch.

7. Zásadná pripomienka k čl. I, bod 2, ust. § 61a

Navrhujeme v ust. § 61a doplnenie nového ods. 16 v znení:

„Nadmernú náhradu je možné preniesť do ďalšieho obdobia a odpočítať ju od ďalšej platby náhrady“.

Odôvodnenie:

Pre charity, ktoré často kombinujú viacero zdrojov financovania – vrátane asignácie 2 % dane a darov viazaných na rôzne dobročinné aktivity – môže byť striktné časovo obmedzené vyúčtovanie nadmernej náhrady problémom. Nemožnosť preniesť časť nadmernej náhrady by mohla ohroziť stabilitu poskytovania sociálnych služieb a vytvárať nepredvídateľné výkyvy v cash flow, najmä v období, keď sú prostriedky viazané na iné nevyhnutné charitatívne aktivity. Prenos do výšky 10 % ročnej náhrady (limit podľa legislatívneho rámca EÚ) poskytuje poskytovateľom služieb flexibilitu, umožňuje plynulé financovanie a preklopenie krátkodobých výpadkov príjmov, čím sa zabezpečuje kontinuita pomoci pre prijímateľov služieb.

8. Zásadná pripomienka k čl. I, bod 9, ust. § 78ab ods. 3

Navrhujeme v ust. § 78ab ods. 3. vypustiť slová na konci vety „ktorá zanikla z dôvodu, že ju nebolo možné uspokojiť v konaní o dedičstve“, čím sa vypustí podmienka viažuca uznanie nevymožiteľnosti pohľadávky na ukončenie dedičského konania.

Odôvodnenie:

Súčasný návrh právnej úpravy, ktorý odkladá kompenzáciu za nevymožiteľné pohľadávky až do úplného ukončenia dedičského konania, môže spôsobiť niekoľkoročné oneskorenie financovania poskytovateľov, ktorí by nemali niesť neúmernú finančnú záťaž spojenú s poskytovaním služby sociálne zraniteľným osobám. Preto je nevyhnutné umožniť kompenzáciu prostredníctvom príspevku okamžite po preukázanej nevymožiteľnosti pohľadávky. Uplatnenie nároku za nevymožiteľnú pohľadávku v neskoršom dedičskom konaní by následne mohla prejsť na štát. Takáto úprava zabezpečí kontinuitu financovania služieb bez neúmerne dlhých prestojov.

9. Zásadná pripomienka k čl. I, bod 9, ust. § 78ab ods. 8

Navrhujeme vypustiť celý nový odsek 8. Ostatné ods. sa primerane prečísľujú.

Odôvodnenie:

V nadväznosti na predchádzajúcu pripomienku – potreba skoršej kompenzácie.

10. Zásadná pripomienka k čl. I, bod 9

Navrhujeme v čl. I bod 9, za ust. § 78ab vložiť nové ust. § 78ac v znení:

„§78ac Finančný príspevok na stratu spôsobenú odôvodnenou neprítomnosťou prijímateľa v ambulantných službách“

(1) Poskytovateľovi ambulantnej sociálnej služby poskytovanej vo všeobecnom hospodárskom záujme ministerstvo poskytne finančný príspevok na stratu spôsobenú odôvodnenou neprítomnosťou prijímateľa v ambulantných službách.

(2) Finančný príspevok na stratu spôsobenú odôvodnenou neprítomnosťou prijímateľa v ambulantných službách sa poskytuje v sume zodpovedajúcej preukázateľnej strate príjmov poskytovateľa ambulantnej sociálnej služby spôsobenou výpadkom financovania služby z dôvodu odôvodnenej neprítomnosti prijímateľa súvisiacej s jeho zdravotným stavom v prípade, ak sa jeho miesto v ambulantnej službe neobsadí iným prijímateľom.

Odôvodnenie:

Uvedenou úpravou sa zavedie mechanizmus finančnej kompenzácie poskytovateľovi ambulantnej sociálnej služby pri odôvodnenej neprítomnosti prijímateľa, ak nie je možné jeho miesto operatívne obsadiť iným prijímateľom.

Súčasný model financovania podľa zákona o príspevku v odkázanosti, viazaný výlučne na reálne poskytnuté hodiny služby, nereflektuje prevádzkovú realitu ambulantných služieb. Tieto služby preberajú prijímateľa z jeho prirodzeného prostredia, ktoré má vlastné obmedzenia, a poskytovateľ pritom znáša fixné personálne a prevádzkové náklady aj počas neprítomnosti klienta.

Ak by sa finančná zodpovednosť preniesla úplne na prijímateľa, často by nemal dostatok prostriedkov na úhradu služby. Krátkodobé a nepredvídateľné absencie – napríklad kvôli zdravotnému stavu sprevádzajúceho príbuzného, hospitalizácii alebo infekčným rizikám – znemožňujú operatívne obsadenie kapacity.

Tento model preto nepriaznivo prenáša finančné riziko na poskytovateľa a v praxi ho penalizuje za absencie prijímateľov, čo môže viesť k finančnej nestabilite, selekcii prijímateľov podľa schopnosti platiť a následnému zníženiu dostupnosti služieb pre týchto prijímateľov, ako aj ohrozeniu udržateľnosti samotných ambulantných služieb.

Navrhovaný mechanizmus kompenzácie stabilizuje financovanie a zabezpečí dostupnosť služieb najmä pre najzraniteľnejšie skupiny, ktorými sú často zdravotne obmedzené osoby a je pre nich príznačná zdravotná komplikácia alebo obmedzenie prirodzeného prostredia (napr. mama ochorela a nemá kto dieťa zaviesť do DSS a pod.).

11. Zásadná pripomienka k čl. I, bod 36, ust. § 92b ods. 4

Navrhujeme v ust. § 92b vypustiť celý ods. 4, ktorý predstavuje ustanovenie obmedzujúce plnú aplikáciu správneho poriadku.

Odôvodnenie:

Navrhovaná úprava oslabuje procesné práva účastníkov konania a narúša princípy spravodlivého konania.

12. Zásadná pripomienka k čl. IV, nový novelizačný bod 6

Navrhujeme v čl. IV doplniť nový novelizačný bod 6. v znení:

„V §12 sa za ods.17 dopĺňa nový ods.18 v znení: „Skutočnosť, že odkázanej osobe je poskytovaná neformálna starostlivosť, sa nepovažuje za dôvod na neuznanie potreby ambulantnej sociálnej služby ani na obmedzenie jej rozsahu.“

Odôvodnenie:

Uvedenou úpravou sa do zákona č. 406/2025 Z. z. doplní ustanovenie, ktoré jednoznačne stanoví, že poskytovanie neformálnej starostlivosti nebude dôvodom na obmedzenie alebo neuznanie potreby ambulantnej sociálnej služby. Neformálna starostlivosť a ambulantná sociálna služba sa dopĺňajú. Odborná podpora rodinám zabezpečuje, že zdravotne znevýhodnená osoba môže zostať čo najdlhšie vo svojom prirodzenom prostredí a starostlivosť je udržateľná a kvalitná. Navrhovaná úprava jednoznačne garantuje, že kombinácia formálnej a neformálnej starostlivosti zostáva podporovaným a štandardným modelom dlhodobej starostlivosti.

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2026/134>